

Інформація для доповнення інфографіки

На південному сході — у Прикаспії та Приазов'ї — у VIII–IX ст. сусідами східних слов'ян була держава хозарів — *Хозарський каганат* (від тюрського «хакан» — великий хан). Ця держава контролювала значну територію із центром у пониззі річки Волги. Частина східнослов'янських племінних союзів деякий час перебувала в залежності від хозар і сплачувала їм данину.

Данина — податок, що збирався з підкорених племен продуктами й товарами.

На сході сусідкою племінних об'єднань східних слов'ян була *Волзька Булгарія* — держава, яка існувала в VII–XIII ст. навколо злиття річок Волги й Ками. Наприкінці IX ст. в південному напрямку від сучасної Казані було засновано її столицю. Пануючи в середній течії Волги, Волзька Булгарія контролювала торгівлю між Європою та Азією до XII ст., коли з'явилися інші торговельні шляхи. Процвітаюча столиця конкурувала за розмірами та багатством з найбільшими містами мусульманського світу.

На північному заході від східних слов'ян жили племена *балтів* — предки латишів і литовців. На півночі та північному сході проживали *скандинави* та *угро-фінські племена*. Східні слов'яни частково поглинули угро-фінські й балтські племена, решта залишалась їхніми північними та північно-східними сусідами.

На західних землях розмістилися пращури сучасних *поляків, чехів, словаків*. У західних слов'ян на території сучасної Польщі виникло декілька союзів племен (полян, віслян, мазовшан та ін.). Союзи західнослов'янських племен — словаків, моравів, чехів — на початку IX ст. утворили *Великоморавську державу*, до складу якої входила частина Закарпаття, заселена білими хорватами.

На півдні сусідкою слов'ян була могутня *Візантійська імперія* зі столицею Константинополем. Імперські володіння поширювалися на Балканський півострів, Подунав'я, південь Криму, Малу Азію.

У VII ст. на південь від Дунаю переселилися племена південних слов'ян. Разом із протоболгарами (попередниками болгар) слов'янські племена в 681 р. створили державу — *Болгарію*, що займала територію сучасної Північної Болгарії.

Імперія — могутня монархічна держава, що об'єднує різні народи й території.